

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Sectio III. Discrimen à materiâ Collect. desumptum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

SECTIO III.

DISCRIMEN à MATERIA Collectionum
desumptum.

sequuntur Tituli de Dote, de Donationibus inter virum & mulierem, & de Dote post Divortium restituendâ; denique de secundis Nuptiis, quibus priorum dissolutio, sive ob nullitatem, sive per mortem, dat occasionem, per libertatem, quam partibus procurat.

Ut rectè ordinatum est argumentum Matrimonii in Libro IV. sic etiam disposita sunt ea, quæ Judicium Criminale spectant, quæ Libro V. continentur. Nam inchoatur ab introductione litis, ejusque informatione. Tum agitur de Criminibus juxta ordinem Decalogi; 1. enim discutuntur ea, quæ Deum læsunt, putà *Simoniam, Judaismum, Mahumetismum, Hæresim, Schisma, Apostasiam*, ipsique affinis *Reiteratio Baptismatis*. 2. Ea, quæ proximum lædunt sive vitam, ut *Parricidium, Partus expositio, Homicidium voluntarium, aut Casuale, Duellum*, vel occasiones ejus patrandi, ut *Torneamenta*, aliæ ludicra similia. 3. sive proximi honorem seu famam, ut *Raptus Virginum, aut Mulierum*, visque in ipsas. 4. Sive Bona, ut *Furtum, Rapina, Usura*. 5. Sive omnia hæc promiscuè, ut *Crimen Falsi, Soritilegia, Maleficia*. A Criminibus omnibus personis communibus transitur ad Crimina personis Ecclesiasticis peculiariter, ut accipere Ordines furtivè, aut per saltum, ministrare sine præviâ Ordinatione vel contemptis Censuris. Quædam crimina Superioribus, quædam Privilegiatis sunt peculiariter, de quibus agitur in Titulis de excessibus Prælatorum: de excessibus Privilegiatorum.

Exposito omni criminum genere, de *Pænis Canonicis* agitur, scilicet de *Penitentis, Censuris, Excommunicationibus, Suspensionibus, Interdictis*.

Quoad Librum III. qui *Res aut Civiles, aut Sacras, aut Ecclesiasticas* spectat; multò difficilius ostenditur, tam germanum esse ejus Ordinem, quam cæterorum Librorum: plures enim Tituli *Personas* propius attingunt. Tales sunt 4. priores, qui de Officiis Clericorum agunt. De *vita & honestate Clericorum: de Clericis conjugatis: de cohabitatione Clericorum & Mulierum: de Clericis non residentibus*. Eiusdem conditionis sunt Tituli de *Clerico ægrotante: de Regularibus: de conversione Conjugatorum: de conversione Infidelium: de Statu Monachorum & Canonicorum Regularium: ne Clerici vel Monachi Secularibus negotiis se immisceant*. Sed hæc non prohibent, quominus ordo sit, quodammodo rectus. Inde enim Actiones Personarum sunt *Res*, undè fit, ut contractus inter *Res* numerentur, quæ propter de iis fusiùs agitur in hoc Libro; inde, quod de Personis dicitur, ad Actiones ipsorum reducitur, quorum ratione de Personis agitur, aut resolvitur in Actiones, ut patet ex Titulis, de *conversione Conjugatorum, & de conversione Infidelium*. Hæc est ratio propter quam plures Tituli, qui locati sunt in Libro I. agente de Personis, locari etiam potuissent in Libro III. de Rebus tractante. Tales sunt Tituli de *postulatione Prælatorum: de Electione: de Translatione: de Renuntiationibus*, sicut locati sunt Tituli de *concessione Præbende, &c.*, ut *Beneficia sine diminutione conferantur*: In illis enim, sicut in his, agitur de Actionibus Personarum. Quod dictum fuit de Actionibus dici potest de Juribus, de quibus differi potest sub nomine Personarum, ad quas pertinent, sicut de Personis, sub nomine Rerum, quæ earum sunt.

In dispositione partium ejusdem materiæ, uniusve materiæ, cum partibus alterius, laudabilis varietas induci potest. Illa enim dispositio multum pender à modo res percipiendi, quæ, cum plures habeant facies, difertè locari possunt, non relicto argumentorum ordine naturali. Hoc etiam discrimen à discrimine ingeniorum nasci potuit, quorum alia ita sunt perspicacia, ut relationes insignes inter quasdam res animadvertant, quæ cæteros fugiunt; inde partim nascitur dissimilitudo divisionum in Collectionibus Canonum, juxta seriem materiarum factis. Partim, dicimus, quia ex vario Collectionum proposito nasci etiam potuere.

Supponimus, plura intercedere discrimina insignia, quoad Materiam earum Collectionum, quæ alia non est; quàm *Canones*. Nostra autem hæc suppositio probatur ex conditione illorum Canonum: Canones enim apud *Gratianum* extantes sunt 1. *Antiquiores*; cum eorum recentiores, medio Sæculo XII. sint anteriores, quo prodiit illud opus. Vetusiores autem Canones, qui posterioribus Collectionibus inserti sunt, à medio Sæculo XII. conditi sunt, recentiores exeunte Sæculo XV. sunt editi, unde fit, ut Canones à *Gratiano* collecti, XI. priorum Sæculorum Disciplinam contineant, ab eâ distinctam, quæ secuta est, in eo quòd publicæ penitentia subiciebantur pieraque lethalia peccata, qui eam peregerant, ab Ordinibus excluderentur, Matrimonio armorumque gestatione: interstitia inter Ordines longissima erant: non accipiebantur omnes Ordines Minores: vix tolerabatur Clerici Ecclesiæ, ad cuius servitium ordinatus fuerat, additi transitus ad aliam Ecclesiam: Ordinationis arbitri erant Episcopi. Ignota erant dispensationes Romanæ, sive *extra tempora, sive ante ætatem, sive circa Natalium defectum, aut Bigamiam, aut vitia corporis*, aliamve irregularitatem: Episcopus omnibus his casibus providebat, prout Ecclesiæ suæ opus erat, Ordinandumque virtus postulabat: vigeat regula, conservandam esse unicuique suam Jurisdictionem: nullæ erant Reservationes circa Beneficia, nullæ Gratia expectativa, nulla eorum pollicitatio, nulla à fortiori ipsorum Collatio ante vocationem, nulla preventio Collatorum: nulla dispensatio incompatibilitatis Pontifici reservata: nulla Commenda perpetua, saltem simili reservatione; nulla distinctio Regionum Obedientia & Regionum Concordatis rectorum, nulla Reservatio dispensationis circa Impedimenta Matrimonii, sive dirimentia, sive prohibitiva: nulla evocatio causarum à Pontifice: nulla reservatio Canonisationis Sanctorum, aut confirmationis Ordinum Religiosorum: nulla concessio Privilegiorum præter Episcopi consensum, saltem perpetuorum: Pauci casus Sedi Apostolicæ reservati; rari indulgentia.

Ex adverso juxta novitiam Disciplinam, exhibitam in Canonibus Collectionum *Gratiano* posteriorum potestatis Episcopalis pars major ad Pontificem transit beneficio reservationis dispensationum, sive circa Impedimenta Matrimonii, sive circa Irregularitatem Ordinibus aut Beneficiis excludentem, sive circa vota. 2. Reservationis casuum absolutionis, quorum magnus est numerus. *cap. 1. 2. 3. 4. 5. Extravag. Commun.* 3. Reservationis Censurarum, quarum numerus in *Regulis* circa *Censuras* collectus fuit. 4. Reservationis plurium Beneficiorum præcipuorum mentio fit in *Extravagantibus Ad regimen, & Execrabilis, &c.* in *cap. 2. & 35. de Præbendis in 6.* 5. Reservationis Commendarum ad Pontificem, quæ ipsi affectant Collationem Beneficiorum Commendatiorum. 6. Reservationis Mensum. 7. Expectativarum, sive Mandatorum Apostolicorum in Sæculis XIII. XIV. XV. creberrimorum. 8. Beneficio juris præveniendi omnes Collatores & Patronos. 9. Evocationum olim frequentissimarum. 10. Appellationum *omisso medio*, tam judicialium, quàm extrajudicialium, quæ ferè quotidiana fuere. 11. Reservationis confirmationis Electionum Archiepiscoporum & Episcoporum, & approbationis demissionum, translationum & depositionum eorumdem. 12. Reservationis Canonisationis Sanctorum, & approbationis novorum Ordinum Religiosorum. Plurimi sunt apud *Gratianum* suppositi Canones. Tales sunt omnes, qui à *spuriis Decretali: us SIRTII* Decretalibus adscriptis, desumpti sunt. Vid. seriem Decretalium illorum Pontificum, ab illo Auctor laudatarum, quæ prima est earum, quæ ad calcem Corporis Juris sita, *Indici Rerum* præmittuntur. Singula.

gulæ enim ferè laudantur, ac pleræque singularum fragmenta. Tales etiam sunt Canones à *Decretalibus*, quæ *STRICCI* Successoribus tribuuntur, desumptis, circa quas hæc regula proponi potest, eas esse spurias, quæ in solius pseudo-Isidori Collectione reperiuntur. Tales etiam sunt universi Canones à spuris Conciliis, *SYLVESTRO* Pontifici, vel *MARCELLINO* tributi, aliisque similibus excerpti.

Porrò, universi Canones illi autoritate desituti sunt in *Decreto*, paucissimi autem ejus generis in *Decretalibus* relati sunt, qui autoritate eadem cum cæteris ejus Collectionis Textibus pollent.

Multi sunt apud *Gratianum* Canones, aliis quàm suis genuinis Autoribus tributi, undè nascitur multitudo falsarum Inscriptionum à Romanis Correctoribus annotatarum, ab *Ant. Augustino*, & ab eis, qui postremam editionem Corporis Juris cum notis DD. *Pithou* proposuere. Pauci sunt ejus generis inter *Decretales*, & qui sunt ejusmodi eandem habent autoritatem, quam à suo Autore, si genuina esset inscriptio, traherent; eam enim ex confirmatione Collectionum à Pontificibus facta fortiuntur.

Apud *Gratianum* Canones triginta, atque amplius, inscriptione prorsus carent, ut patet ex 4. laudatorum *Indicum*. Nullus ejusmodi est in Collectionibus *Decretalium*. Tales dici non debent Textus nemini inscripti: universi enim alicui Pontifici ascribuntur; ideo autem nemini inscripti sunt, quia desumpti sunt ex Pontificum eorum Constitutionibus, quæ vulgò nemini sigillatim inscribuntur: undè fit ut plerique Textus *Extravag.* sive *JOANNIS XXII.*, sive *Communium*, careant inscriptione: Eiusdem ut plurimum, conditionis sunt Textus *Clementinarum*, multi similes à *BONIFACIO VIII.* conditi sicut & nonnulli *GREGORII IX.* in 6. reperiuntur.

Multi leguntur apud *Gratianum* Canones, è *JUSTINIANI*, aliorumve Principum Legibus desumpti: ii notantur in 3. laudatorum *Indicum litt. L.* plures etiam videntur in 5. serie, quæ *Decretum* spectat. Designantur ibidem Textus ab *Aniani* Epitome accersiti, aliisque adscripti, quàm Autoribus Legum ab *Aniano* contractarum, paucissimi hujusmodi in aliis Collectionibus Corporis Juris.

Maxima pars Canonum apud *Gratianum* extantium, ab aliis locis, quàm à Pontificis *Decretalibus*, est accepta: scilicet à SS. Patribus aliisque Ecclesiasticis Autoribus, nec non à Conciliis. Cæterarum Collectionum posteriorum Textus à Pontificibus, aut à Conciliis, quæ ii celebrarunt; & quorum Decreta condiderunt, si paucos aliundè accersitos exceperis, desumpti sunt. Probationes harum rerum occurrunt in *Indicibus* sive seriebus Textuum *Decreti*, & in *Indicibus* Textuum *Decretalium*; 1. enim Index *Decretalium*, qui Textus Pontificios complectitur, implet paginam 16. in Editione *Pithocana*. 2. Qui est Index Textuum à Conciliis eductorum, sescui pagina exhibetur. Index Textuum à Patribus aut aliundè desumptorum, duabus paginis cum dimidiâ continetur. Quoad *Decretum* verò, 3. Index complectens Canones aliundè, quàm à Pontificibus & Conciliis, accersitos, paginas 19. habet. Index Canonum Pontificiorum 12. duntaxat; Index Canonum à Conciliis desumptorum, 6. tantum paginis continetur.

Undè sequitur plerisque Textus à *Gratiano* compilatos, vim Legis non obtinere; excepto casu *can. 1. DIST. XX.* quo scilicet Canones à Conciliis aut Pontificibus sumpti circa dirimendum caput, aut litem componendam silent, & Canones aliundè quæsti factis diserti sunt ad quæstionis solutionem. Universi autem Textus Collectionum confirmatarum vim Legis habent eandem prorsus, quam habent Constitutiones Pontificum, à quibus Collectiones confirmate sunt; cujus rei ratione Canones Conciliorum Particularium à *Gratiano* compilati differunt à Canonibus eorundem Conciliorum, in cæteris Collectionibus posterioribus insertis; illi enim non vigent

nisi in locis, quorum causâ facti sunt, nisi à Conciliis Generalibus approbati fuerint, aut ab usu vel generali, quo ubique recepti sunt, vel particulari, sive Locali, quo admissi sunt in alio districtu singulari à nativo suo diverso. Posterioris autem generis Canones Pontificum autoritate vigent, à quibus confirmati sunt in generali Collectionis confirmatione.

Plures apud *Gratianum* sunt Canones, qui sub nomine Pontificum laudantur, omisâ mentione Epistolæ, aliisque Scriptis, à quo eruti sunt. Id facile probatur ope *Indicum Decreti*; Textus enim in iis occurrunt, *Anacleti*, *Evaristi*, *Gelasii* &c. nomen gerentes. Tales sunt omnes quorum fons, sive opus, à quo desumpti sunt, non laudatur, quique ab aliis distingui solent, quorum fons specialis designatur; illi enim ex ordine sæpius ponuntur, nomine Pontificis ad latus scripto, illi autem ejusdem Pontificis, fontis sui laudationem gerunt. Multi sunt Canones nomen pluribus Pontificibus commune, quoto tacito, gerentes. Non pauca ejus rei exempla occurrunt in eodem *Indice*, sub nomine *Gregorii*, *Leonis*, atque aliorum plurium, qui sibi cognomines *Decessores* aut *Successores* habuere.

Incuria hæc non solos Pontifices attinet, sed etiam Concilia, quæ, si plura eodem loco fuerint celebrata, omisâ, tamen quotum fuerit, 1. 2. an. 3. &c. mentione, laudantur. Dabunt exempla. 1. Concilia *Aurelianensia*, quæ licet *quinque* sint, sæpius laudantur sub nudâ *Conc. Aurelian.* inscriptione. 2. Concilia *Toletana*; quorum insignis est numerus. 3. Concilia *Parisiensia*, *Remensia*, *Rothomagensia*, *Turonensia*, *Nannensia*, *Cabillonensia* & alia, quæ idem nomen gerunt: hæc in *Indice* Conciliorum à *Gratiano* laudatorum exempla leguntur. Quotus sit Canon ejusdem Concilii scietur, sicut quotum esset Concilium, omisum fuit: id cernitur in exemplis prædictis, quæ numerum Canonis, perindè ac Concilii gerunt; Id etiam cernitur in Canonibus à *Martino Braccarensi* excerptis, cujus Collectio sub nomine *Concilii* laudatur, ut probant loca designata in *Indice* ad verbum *Martini Braccar.*

3. Index magnam copiam exemplorum facit Patrum, qui, licet plura Scripta ediderint, nudè tamen laudantur, nullâ factâ mentione alicujus ex iis operibus; ea sunt in verbis, *Ambrosius*, *Augustinus*, *Basilii*, *Johan. Chrysostom.* *Isidorus*. Non pauca laudantur excerpta Operum illorum Patrum, nullo opere nuncupato; quod ortum est ex eo, quod Collectores, à quibus *Gratianus* accersivit ejusmodi sententias, eos retulerant, sub Titulo generali: *ex dictis Ambrosii, Augustini, Basilii &c.* Plura talium laudationum exempla occurrunt in excerptionibus *EBERTI* Archiepiscopi Eboracensis *CONC. TOM. VI. pag. 1586. & seq. Paulus dicit, Augustinus dicit, Theodorus dicit, Isidor. dicit, Fructuosus dicit, Leo dicit &c.*

Hæc postrema 4. seu 5. in *Gratiani* Collectione frequentia vitia, rara sunt in Collectionibus posterioribus, quæque in eis sunt, primam à *Gratiano* ducunt originem: quoniam Textus in quibus ea occurrunt, à *Gratiano* desumpti sunt, ut patet ex *Notis* ad calcem aut latus ejusmodi Textuum positis. Quidam verò speciem tantum vitii habent: nam Textus *Gregorio IX.* *Honorio III.* *Innocentio III.* *Bonifacio VIII.* *Joanni XXI.* adscripti, qui carent inscriptione, reperiuntur in eorum Constitutionibus, quæ nemini inscribuntur. Rarè etiam accidit, ut omisâ fuerit in his Collectionibus designatio quotus fuerit Pontifex, ubi plures idem nomen gerunt. Idem dicendum est de Conciliis ejusdem nominis, nisi à *Gratiano* desumptæ sint, aut ab aliis Collectoribus vetustioribus, quorum incuriam *Gratianus* secutus est. Inter ejus generis Concilia, creberrimum in Collectione *Gregoriana* est Concilium *Lateranense* numero omisso laudatum. Tertium illud est, ut plurimum, quod celebravit *ALEXANDER III.* an. 1179. Laudationes illæ desumptæ sunt à primâ veterum Collectionum, quæ ma-

ximâ sui parte Decretales ejus Pontificis complectebatur, quo sedente aliud *Lateranense* Concilium habitum non fuerat; eamque ob causam Compiler putavit, hanc necessariam esse numeri designationem. Oritur etiam illa omisso ex eo quod in inscriptione adjicitur Conc. *Lateranensi* nomen Pontificis, sub quo habitum est.

Ejusdem generis Concilia sunt *Arelat. Mogunt. Vormacens. Parisiens. & Toletanum*, Textus ab iis Conciliis sic laudatis desumpti, sunt aliquandò apud *Gratianum v. g. Cap. i. de Divort.* à Conc. *Vormacensi* sumptum, refertur Can. 2. CAUS. XI. QUÆST. I.

Quoad Textus à Patribus aliisve Autoribus Ecclesiasticis excerptos, paucissimi laudantur omiſſâ mentione Scripti, à quo excerpti sunt, illudque genus desumptum est vel ex Sententiis Patrum, ab omnibus cognitis & approbatis; tale est effatum *Augustini* ex quo facta est Regula Juris *non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum*, R. 4. in 6. desumptum est illud ex *Cap. 5. de Ujuris*, in quo laudatur. Tale est etiam hoc; *qui timore pœnæ facit, aliter quàm debeat, facit, idèd jam non facit.* Cap. 8. de Reg. Jur. vel desumptum est à *Gratiano*. Tale est *Cap. 1. de Crimine falsi*, relatum à *Gratiano*. Can. 80. CAUS. XI. QUÆST. III. Tale est etiam *Caput 9. de Reg. Jur. desleat peccator, quia offendens in uno factus est omnium reus*, relatum Can. 1. de Pœnit. DIST. I.

INNOCENTIUS III. à *Gratiano* Can. 1. DISTINC. XXV. Sententiam *Isidori* accepit, quam laudat *Cap. 7. de Offic. Archidiaconi*.

SECTIO IV.

Discrimen à vitii Collectionum hic inter se collatarum desumptum.

Difficillimum fuisse ita exponere discrimina à Formâ vel Materiâ Collectionum quæſita, ut nihil interim diceretur de plurimis earum vitiiis, quæ majora sunt apud *Gratianum*, quàm in Collectionibus posterioribus. Incongruæ Divisiones sive Corporis Collectionum, sive singularum earum partium sunt defectus ordinis, qui ad Formam pertinet. Laudatio Textuum supposititiorum; legitimorum, aliis quàm suis Autoribus attributorum; laudatio Conciliorum & Canonum omisso quoto in utrisque; laudatio Pontificum item omisso quoto; laudatio Patrum, aliorumque Autorum, Polygraphorum, opere non designato; laudatio Scriptorum omiſſâ mentione loci, in quo Textus adductus situs est, sunt vitia quoad Materiam, de quibus non loqui non potuimus in *ss.* præcedentibus. Verùm, quoniam de ejusmodi vitiiis agendo, generalem tantùm eorum notionem dedimus, hic distributionem aggredi possemus. In eo tamen inutilis est Labor noster, quoniam plures Auctores id fusiùs executi sunt, ac præ cæteris ANTONIUS AUGUSTINUS, in suis Dialogis de *Emendatione Gratiani*, ejusque operis Editor postremus BALUZIUS, nec non Correctores Romani, quorum notæ Corpori Juris adjectæ sunt, nihil proindè ferè superesset præstandum præter exhibitionem epitomes observationum illorum, hanc autem DOUJATUS executus est *Prænot. Canon. Lib. IV. Cap. 12.* Utilius itaque ducimus immorari, in describendis erroribus & corruptelis Disciplinæ, sparſis in iis Collectionibus; ad quod nos accingemus, postquam observavimus omiſſiones quasdam notabiles in DECRETO.

Prima est quod in illo plures inseri potuissent insignes *Canones*, temporis, quo prodiit, anteriores. Tales ii sunt, quos BERNARDUS *Papiensis*, primæ veterum Collectionum Autor, sæculò collegit, unâ cum Canonibus, sub editione *Decreti* ad suæ Collectionis atatem conditis. Indè sumpti sunt Textus ALEXANDRO III. anteriores, qui collocantur sub Titulis non paucis Collectionis GREGORII IX.

Secunda est, quod ad calcem, aut in fronte operis, collecti non fuerint *Canones*, qui voces in Jure frequentiores & Regulas Juris continent. Hos defectus supplevit idem *Bernardus*, Titulo de *verborum significatione* & Titulo de *Reg. Juris*, quorum prior *Tredecim* continet Textus ALEXANDRO III. anteriores, & posterior *Quatuordecim* ejusdem conditionis.

Tertia est quod relictum sit IVONIS *Carnotensis* exemplum, à quo magna pars operis quæſita est; inchoatumque illud non fuerit à Canonibus circa Fidem Catholicam versantibus, quæ fundamentum est cæterorum Canonum de Moribus aut de Disciplinâ agentium, sive adervatum, ut ea, quæ circa Juris Canonici Principia versantur, Constitutiones, Rescripta, Consuetudinem; sive sigillatim Definitiones, aut Constitutiones in certa Argumenta contineant, ad alterutrum Caput, aut utrumque pertinentia. Autor primæ veterum Collectionum nec non Autor secundæ in simile vitium lapsi sunt, quod vitavit Autor tertiæ *Bernardus*, Canonicus Compostellanus, quæ cum non placuisset, quoniam multas res continebat Judicis non congruas, Collectioni PETRI *Beneventani* occasionem aperuit. Illa incipit à Titulo, de *summâ Trinitate & Fide Catholicâ*. Exemplum hoc secutus est GREGORIUS IX. servavit hanc inscriptionem, eâ neglectâ, quam gerit *Titulus I.* quartæ Collectionis ab Autore Canonico compilatæ, quæ nihil diserte dicit de Trinitate, sed tantùm de Fide Catholicâ.

Errores, qui in Collectione *Gratiani* occurrunt, sunt vel in Canonibus, quos refert, nec refellit, vel in conciliationibus Canonum, quos invicem opponit absque justâ factis causâ. De utroque errorum genere agemus, hic præcipuè de posteriore. Auctoritas & fama, quæ *Gratianus* apud Canonistas fruitur, postulat, ut sæculò discutiantur ejus dicta, ne quis in errorem inducatur. Præterea, ejus Collectioni peculiare sunt illi errores, quia in eâ solâ propositum fuit componere *Canones*, qui contrarii sunt aut videntur. Hujus propositi excusatione fortè purgabitur Autor in eo, quod multos collegit *Canones* abrogatos, aut erroneos, posito quod abrogationem, erroresque amovere curaverit, inter Collectiones *Reginonis*, qui, relatis Canonibus erroneis circa Matrimonium, observavit, eos ab Ecclesiâ Catholicâ non esse receptos.

ARTICULUS I.

Errores & menda Prime Partis.

DISTINCT. I.

Gratianus Jus Naturale cum Jure Divino positivo confundit, inquiens Jus Naturale esse, quod in Lege & Evangelio continetur, nomine Legis Divinæ seu Naturalis, censerit quod licitum est, *fas*; Legemque Mosaicam Legi Naturali annumerans. Porro, hæ duæ Juris species valde discrepant, Jus enim Naturale Animæ rationali insculptum est, & proindè omnibus Hominibus commune est, ab Homine divelli nequit, ei congenitum est, & nunquam extinguetur: pleraque autem Præcepta Juris Divini positivi, eos tantùm ligant, quorum causâ conditi sunt, Judæos scilicet & Christianos; non nisi per Scripturam, aut Traditionem innotescunt; Judaicæ Leges abrogatæ sunt, vimque non sortitæ sunt, nisi à suâ promulgatione inter Israëlitas; Præcepta Christianos adstringentia edita sunt, unâ cum Prædicatione Evangelii, cumque eâ desinent, talia sunt præ cæteris ea, quæ Sacramenta attinent. Ea, quæ ab initio viguere, æternumque vigeant, ad Legem Naturalem pertinent, & resolvuntur in Præceptum dilectionis Dei, omniumque, quæ diligi jussit Deus. Vid. V. priores DIST. fallitur cum dicit infrâ *Can. 5. DIST. I. Consuetudinem in scriptis redactam, Constitutionem sive Jus*

voça-